

UKAZANJE, *L'apparition*, drama, Francuska, 2018.

Redatelj: Xavier Giannoli

Ukazanje Djevice Marije za Xaviera Giannolija tek je vrh sante leda ove filmske priče. Živom slikom, zanimljivim scenarijem i suzdržanom dramaturgijom, on plastično i realno progovara o srazu dogmatskog s živućim, crkvenih ukaza sa svjetovnim prikazima, osobnih iskaza sa znanstvenim dokazima, o srazu duhovnog i materijalnog i / ili o njihovoj simbiozi.

Švedski stol za teiste, ateiste, agnostike i materijaliste

Francuski zaselak, preplavljen hodočasnicima radi tvrdnje djevojke Anne (Galetta Bellugi) da joj se ukazala Djevica Marija, povod je da Vatikan oformi multidisciplinarni tim za utvrđivanje istinitosti ukazanja te u njega, kao nezavisnog promatrača i izvjestitelja, uključi priznatog ratnog novinara Jacquesa Mayo (Vincent Lindon). Zatečen ovim pozivom u trenutku žalovanja za poginulim suradnikom i prijateljem, te načeto zdravlja od posljedica brojnih viđenih ratišta, Jacques isprva dvoji, no ipak prihvaća dodijeljeni zadatak i odlazi u Vatikan. Za njega, ateistu i doajena istraživačkog novinarstva, ovo je neodoljiv profesionalni izazov, iskorak iz poznatog svjetovnog, u neistraženo duhovno. Giannoli će to izreći svjetlosnim, zvučnim i planskim efektima kojima suprotstavlja vrevu živopisnog, metropolitanskog Rima mističnoj dogmatičnosti autoritativnog, autarhijskog Vatikana. I dok mondeni, kićeni Rim buja i bliješti sve do vatikanskog praga i mačeta papinskih stražara u podnožju mu velebnih crkvi Bellinijevi anđeli s akropola istodobno nadlijeću šopingholičarsku histeriju i crne svećeničke mantije. I Jacques sam, odsječen je svijetom u sebi od onog izvan. Redatelj ga smješta u bespuća glamuroznih vatikanskih dvorana, smetenog lica u krupnim planovima, a kao sitno tijelo u totalima, čime prikazuje nevažnost čovjeka spram moćne instituciji.

Iz mističnog vatikanskog ambijenta Giannoli nas vodi u slikovito francusko selo, po svemu svakidašnje, osim po njoj - vidjelici Anne i „vašarištu“ relikvija, svetih sličica i provalog hodočasničkog turizma. Njezin karizmatični lik u totalu i nebesko plavetnilo njezinog pogleda izbliza, redatelj vješto smjenjuje s ptičjom perspektivom hodočasničkih kolona i žabljom perspektivom kipa Djevice Marije prema kojoj hrle. Kamera se kreće od njihovih bogobojaznih lica i svetih krunica do hrpa novčanica s kojima tezgare i materijaliziraju bogoljublje.

Izbor glavnih glumaca je besprijekoran. Bellugi je izgledom prosječna, no u izvedbi karizmatična. Lindon je likom i djelom utjelovljenje prekaljenog profesionalca i intelektualnog skeptika. Dojmljiv je senzibilitet kojim ih kamera psihološki profilira. Dok u njezinom slučaju raskošni saturirani svjetlosni spektar oblikuje kadrove koji naprosto titraju od afektivne vibre, njegova novinarska uloga uglavnom je snimljena realistično, koristeći dnevno i ambijentalno svjetlo. Time je filmsko jezična razlikovna crta jasno omeđena.

Nizanje scena istraživačkog i dokaznog postupka, te brižljivo ekranizirani slijed crkvenih protokola koje Jacques mora poštivati, pravi je dokumentaristički arsenal crkvenih i znanstvenih alata kojima redatelj potkrepljuje administrativni postupak priznavanja ukazanja. S primjerenim odmakom od dramatičnog, gledatelj instruktivno svjedoči opsežnosti i profesionalnosti tog postupka.

Dramski rasplet je očekivan. Ann je lagala. Lagala je svijetu, no ne i sebi. U Boga Oca, Isusa Krista i Djevicu Mariju vjerovala je iskreno i potpuno, ali s tom laži u očima drugih nije željela živjeti.

Jacques je to shvatio. Njezina žrtva pomogla mu je oplakati prijatelja i usadila poštovanje spram vjere, drugih i drukčijih. I sebe. Naučila ga je razlikovati službenu prvostolnicu crkve od one osobne duha i duhovnosti. Giannoli će to vizualizirati u posljednjim kadrovima kada gledatelja iz dalekog plana kamerom postupno uvodi u turobnu svakodnevicu izbjegličkog logora. Tim ljudima institucije su okrenule leđa, no vjera, nada i ljubav u njima su opstali.

Ovim filmom Giannoli daje još mnoštvo filmskog materijala za izvođenje vrlo različitih pa i oprečnih zaključaka i premisa. Pritom ne bira publiku već svoju filmsku zamisao hrabro iznosi na filmsko platno i stavlja na prosudbu teistima, ateistima i agnosticima. U konačnici, propitkivanje vjere, vjerskih pitanja i vjeropripadanja vrlo je osobne naravi. Neka tako i ostane, reći će Giannoli.

Treća sesija, siječanj 2019.

Za projekt Filmski kritičari 54+

napisala Višnja Bunata Blagović